

شالوده‌شناسی علم سیاست: مایکل جی رزکین او دیگران؛ ترجمه سید حسین
اطهری، سید احمد فاطمی نژاد، جعفر نقدی عشرت آباد، ویراستار سید عباس
حسینی داورانی-تهران: سفیر اندیشه، ۱۳۹۲، ۴۲۰ص

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۹۳۴-۰۰-۴

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا:

مولفان مایکل جی رزکین، رابرت ال کورد، جیمز ای مدیروز، والتر اس جانس
عنوان اصلی: political science: an introduction

موضوع: علوم سیاسی

راسکین، مایکل، -۱۹۳۹م.

Roskin, Michael

فاطمی نژاد، سید احمد، ۱۳۶۳، - مترجم

نقدی عشرت آباد، جعفر، ۱۳۶۳، - مترجم

اطهری، سید حسین، ۱۳۴۳، - مترجم

۱۳۹۲ ۱۶ش ۷۱ JA

بندی دیویی: ۳۲۰

کتابشناسی ملی: ۳۲۴۲۶۸۴

شالوده‌شناسی علم سیاست

مایکل جی رزکین، رابرت ال کورد، جیمز ای مدیروز، والتر اس جانس
ترجمه سید حسین اطهری، سید احمد فاطمی نژاد، جعفر نقدی عشرت آباد
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۲، شمارگان: ۲۰۰۰
صفحه آرای و امورفنی: موسسه فرهنگی هنری سفیر اندیشه و دانش
چاپ و صحافی: علی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۹۳۴-۰۰-۴، قیمت: ۱۶۰۰۰۰ریال

تمامی حقوق برای انتشارات سفیر اندیشه محفوظ است.

تهران، بزرگراه شهید اشرفی اصفهانی، پایین تراز یل شهید حکیم، گلستان بیست و هشتم،
پلاک ۴، طبقه اول، تلفن: ۴۴۰۱۶۱۳۵-۸ / رایانامه: safir.pub@chmail.ir

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه
۹.....	پیشگفتار
۱۳.....	شالوده نخست: علم سیاست چیست؟
۳۱.....	شالوده دوم: نظریات: سستی و جدید
۴۱.....	شالوده سوم: ملت ها، دولت ها و حکومت ها
۵۹.....	شالوده چهارم: فرد و قانون اساسی
۷۷.....	شالوده پنجم: دموکراسی، تمامیت خواهی و اقتدارطلبی
۹۵.....	شالوده ششم: ایدئولوژی های سیاسی
۱۲۱.....	شالوده هفتم: فرهنگ سیاسی
۱۴۱.....	شالوده هشتم: افکار عمومی
۱۶۳.....	شالوده نهم: ارتباطات سیاسی و رسانه های گروهی
۱۸۳.....	شالوده دهم: گروه های ذینفع
۲۰۵.....	شالوده یازدهم: احزاب سیاسی و نظام های حزبی
۲۳۱.....	شالوده دوازدهم: انتخابات
۲۵۱.....	شالوده سیزدهم: ساختارهای بنیادین حکومت
۲۸۱.....	شالوده چهاردهم: قوه مقننه
۳۰۱.....	شالوده پانزدهم: قوه مجریه
۳۰۹.....	شالوده شانزدهم: دیوان سالاری چیست؟
۳۲۹.....	شالوده هفدهم: نظام های حقوقی و دادگاه ها
۳۵۵.....	شالوده هجدهم: اقتصاد سیاسی
۳۷۷.....	شالوده نوزدهم: خشونت و انقلاب
۳۹۵.....	شالوده بیستم: روابط بین الملل
۴۱۱.....	واژه نامه

سخن ناشر

شناخت پایه ها و بنیادهای علم سیاست در دوره ای که شاید بیش از هر دوره دیگر امر سیاسی با امر اجتماعی درگیر شده است ضروری تر از قبل به نظر می رسد. شناخت ماهیت قدرت، نظام های سیاسی، ایدئولوژی ها، قوانین اساسی، افکار عمومی و بسیاری دیگر، از اساسی ترین ابزارهای شناخت و درک سیاست و جریان های آن است. «شالوده شناسی علم سیاست» کتابی است که هر چند می توان آن را در آمدی بر سیاست تطبیقی دانست اما به خوبی مبانی علم سیاست را به گونه ای تطبیقی به نگارش درآورده است. انتشارات سفیر اندیشه از این رو به انتشار این کتاب مبادرت ورزیده که دانشجویان و علاقه مندان علوم سیاسی بتوانند نیازهای بنیادی خود را در این زمینه با توجه به تحولات جدید علم سیاست فراهم کنند. این کتاب هر چند با نگاهی آمریکایی نوشته شده و علم سیاست را علمی آمریکایی دانسته اما نشان دهنده این حقیقت است که محافل دانشگاهی این کشور با ایدئولوژی و آرمان های سیاسی این کشور چه ارتباط تنگاتنگی دارند و تا چه اندازه برای تطبیق و گسترش مبانی خود به خارج از مرزهایشان تلاش دارند. که این باید تلنگری برای محافل علمی ما نیز باشد تا با جدیت به امر تطبیق شرایط و نظریات بر مبنای ارزش های بومی بپردازند.

انتشارات سفیر اندیشه

مقدمه

«سیاست دیهیم علوم است»

ارسطو

«واژه politics از دو واژه poly که معنای many یعنی زیاد و بسیار می دهد و واژه ticks به معنای گنه که معنای blood sucking یعنی انگل خون آشام می دهد گرفته شده است»
لری هاردیمن - کتاب سیاره جالاک

سیاست دانشی نظری و در عین حال علم تاسیسی نظام سیاسی و حکومت است. بی تردید غنای علم سیاست در دنیای امروز به میزان زیادی به پشتوانه های فلسفی و نظری کهن و نوین ارتباط پیدا می کند و آگاهی و ژرف اندیشی در مبانی و دیدگاه های آن؛ عالمان علم سیاست و اندیشمندان را در توضیح و تبیین تحولات سیاسی و چرایی و چگونگی آن ها یاری می نماید. اما این مساله نباید به توقف در مبانی فلسفی و نظری و چشم پوشی از اصول و بنیان ها و بنیادهایی منجر شود که نظام های حکومتی و رژیم های سیاسی در عمل به حکام تاسیس و اصلاح بر آن ها استوار می شوند. در واقع شناخت و آگاهی از این اصول و بنیادهای تاسیسی و عملی است که می تواند عالمان سیاست و سیاستمداران عالم را در مقام طراحان و معماران یک نظام سیاسی و مدیریت آن یاری دهد. هدف اصلی از ترجمه و تالیف این کتاب آشنایی با اصول و بنیان های یاد شده است.

از زمامی که اجتماعات انسانی شکل گرفت، آدمیان پیرامون سیاست، چگونگی تشکیل گروه های اجتماعی و چگونگی اتخاذ توافقات و تصمیمات بزرگ که جامعه را تحت تاثیر قرار می دهند به تجربه و تحلیل پرداخته اند. انسان ها در گفتارهای روزمره خود بارها واژه سیاست را بکار می برند و یا در فعالیت های روزمره بارها اصطلاح سیاست را می شنوند اما اکثر آن ها در واقع هیچ درکی از مفهوم و معنای واژه سیاست ندارند.

فکر می‌کنید سیاست چیست؟ این پرسش در طول تاریخ بشری از یونان باستان تا امپراطوری رم و از حاکمیت کلیسا تا عصر روشنگری و نیز تا زمان ما که در قرن بیست و یکم به سر می‌بریم بارها تکرار شده است. اما باید در نظر داشت توافق و اجماعی در بین اندیشمندان در باره چیستی سیاست وجود ندارد. اولین بار این سوال در یونان مطرح شد و توسط ارسطو واژه polis به معنای دولت - شهر ارایه شد که واژه جدید politics برگرفته از این اصطلاح یونانی است. ارسطو این اصطلاح را برای توضیح دولت شهر یونان بکار برد و گفت که انسان بطور طبیعی حیوانی سیاسی است. او اعتقاد داشت که انسان‌ها را یکی‌دیگر تعامل می‌کنند در گیر رابطه سیاسی با یکدیگر می‌شوند. در دوران‌های تاریخی گوناگون بشر به سیاست اندیشیده و تعاریف متنوعی از آن ارایه کرده است. این دوران تاریخی را مسامحتاً می‌توان این‌گونه برشمرد:

دوران باستان

علم سیاست در دوران باستان در قرون وسطا با فلسفه و الهیات ارتباط وثیق و نزدیکی داشته است. در آن دوران سیاست بر این امر تاکید می‌کرد که حاکم چگونه می‌تواند به درستی حکومت کند. دانشمندان بزرگی در این دوره مطالعه سیاست را توسعه بخشیدند که می‌توان به این افراد اشاره کرد:

افلاطون: وی از بزرگترین فیلسوفان غرب است که گفتارهای چندگانه‌ای در باب سیاست نگاشته است. جمهوری مهمترین آن‌ها است.

ارسطو: شاگرد افلاطون که روش تجربی را در مطالعه سیاست بکاربرد.

اگوستین: او در کتاب «شهر خدا» استدلال می‌کند که محور سیاست رسیدن به رستگاری در زندگی است

اکویناس: که در معرفی دوباره ارسطو به اروپائیان نقش عمده‌ای داشت و کسی بود که فلسفه ارسطویی را با اندیشه کلیسا آشتی داد.

قرن هیجده

در قرن هیجده اروپا به تغییرات گسترده‌ای در حوزه‌های مختلف از قبیل هنر، علوم، اقتصاد، مذهب و سیاست اقدام کرد که آثار آن به تدریج در قرون و اعصار بعدی پدیدار شدند. آنان به گسست از اندیشه و سنت رو آوردند و راه‌های جدیدی برای فهم دنیا جعل کردند. در میان متفکران کلیدی این دوران فیلسوفان سیاسی بودند که تلاش داشتند مطالعه سیستماتیک سیاست را بنیان گذاری نمایند که ماکیاول، هابز، لاک و روسو و اندیشوران روشنگری از آن جمله‌اند.

نیکولو ماکیاولی (۱۵۲۷-۱۶۶۹): ماکیاولی در کتاب شهریار سیاست را به عنوان مبارزه بر سر قدرت به تصویر کشیده است. وی از حاکمان می‌خواهد از دروغ و تقلب و کشتن برای رسیدن به راس قدرت دریغ نورزند.

توماس هابز (۱۶۷۹-۱۵۸۸): وی تلاش داشت تا روش هندسه را در ایجاد دانشی غیر قابل انکار برای علم

سیاست بکار گیرد. او همچنین برای حکومت مطلقه استدلال می کرد.

جان لاک (۱۷۰۴-۱۶۳۲): او از حکومتی دموکراتیک که حقوق فردی و مالکیت را محترم بشمارد دفاع می کرد
ژان ژاک روسو (۱۷۷۸-۱۷۱۲): وی تاثیر زیادی در ایجاد انقلاب فرانسه داشت، کتاب قرارداد اجتماعی وی
 بیان می کند که انسان آزاد آفریده شده اما همه جا در زنجیر است. این مهمترین احساس حاکم در انقلاب
 فرانسه و آمریکا بود.

انقلاب صنعتی

آن هنگام که انقلاب صنعتی در اروپا و آمریکا نضج گرفت، اندیشمندان علم سیاست شروع به تغییر دادن
 رهیافت ها در علم سیاست کردند. این متفکران با تکیه بر داده های آماری و مشاهدات تجربی به درک سیاست
 پرداختند و در این راه به بخش علمی (تجربی) علم سیاسی اهمیت فراوانی قائل شدند. همزمان نیز دانشگاه ها،
 دپارتمان های علوم سیاسی را تاسیس دادند. برخی متفکران این دوره عبارتند از:

کارل مارکس (۱۸۸۳-۱۸۱۸): فیلسوف و دانشمند اجتماعی که اقتصاد را به عنوان نهادی کلیدی در جامعه
 مطرح کرد. او استدلال کرد که کارفرمایان در یک جامعه سرمایه داری، کارگران خود را استثمار می کنند و طبقات
 سرمایه داری قوانینی تصویب می کنند که منافع آنان را حفظ نماید. کتاب «مانیفست کمونیستی» و «سرمایه»
 او الهام بخش انقلابیون روسیه شد.

جان برگر: استادی که دپارتمان علوم سیاسی در دانشگاه کلمبیا را ایجاد کرد. که به دنبال آموزش زندگی خدمات
 عمومی به دانشجویان بود. این اولین دپارتمان در ایالات متحده بود که به نهادینه کردن و مشروعیت بخشیدن به
 علوم سیاسی به عنوان یک رشته دانشگاهی کمک زیادی کرد.

هربرت باکستر آدامز: استادی که سبک آموزش سمیناری را در آمریکا راه انداخت. با توجه به روایت هایی،
 آدامز اولین غربی بود که از اصطلاح علوم سیاسی استفاده کرد.

ماکس وبر (۱۹۲۰-۱۸۶۴): اقتصاددان و جامعه شناسی که استدلال می کرد بین اقتصاد نیروی مرکزی در تغییر
 اجتماعی هستند. وبر اعتقاد دارد پروتستانیزم موجب تولد سرمایه داری شده است.

قرن بیستم و بعد از آن

در دهه ۵۰ میلادی رهیافت جدیدی به نام «رفتارگرایی» ظاهر شد. رفتارگرایان استدلال می کنند که دانشمندان
 علوم سیاسی به جای نهادها و یا انگیزه ها، باید بر رفتار تمرکز نمایند. گرچه بحث های زیادی در باره رفتارگرایی
 وجود دارد با این حال پارادایم مسلط در علوم سیاسی است. برخی دانشمندان سیاسی موثر معاصر عبارتند از:

گابریل آلموند (۲۰۰۲-۱۹۱۰): استادی که نه تنها مفهوم فرهنگ سیاسی را توسعه بخشید بلکه انقلابی در رشته سیاست
 تطبیقی ایجاد کرد. سیاست در مناطق در حال توسعه کتاب اوست که به مطالعه کشور های غیر غربی می پردازد.
دیوید ایستون (۱۹۱۷- تا کنون): استادی که مدل رفتاری علوم سیاسی را در دهه ۱۹۵۰ توسعه داده است.

جان رالز (۲۰۰۲-۱۹۲۱): وی به طور گسترده‌ای به عنوان مهم‌ترین فیلسوف سیاسی قرن بیستم در نظر گرفته شده است. او در کتاب نظریه عدالت (۱۹۷۱) استدلال می‌کند که ما باید برای توسعه جامعه بر اساس برابری تلاش کنیم. بطور کلی علوم سیاسی بر چندین حوزه عمده تمرکز دارد: سیاست و حکومت در کشورهای مختلف مثل آمریکا، اروپا، آفریقا، آسیای مرکزی و...، سیاست تطبیقی، روابط بین الملل، اقتصاد سیاسی، و فلسفه سیاسی. بخش علوم سیاسی در دانشگاه‌ها، دانشجویان را به تخصص و تمرکز در یکی از این رشته‌های فرعی تشویق می‌نماید:

سیاست مقایسه‌ای: سیاست مقایسه‌ای، سیستم‌های دولت در کشورهای مختلف را مقایسه می‌کند. برای نمونه، یک دانشمند علوم سیاسی تطبیقی ممکن است تاثیر احزاب سیاسی در انتخابات در استرالیا، بریتانیا، و ایالات متحده را بررسی، و یا قانون اساسی آرژانتین و ایران را مقایسه کند.

روابط بین الملل: محقق روابط بین الملل در پی بررسی راه‌هایی است که در آن ملت‌ها تعامل می‌کنند. در حالی که سیاست تطبیقی بر مقایسه عملکرد داخلی دولت تمرکز دارد روابط بین‌الملل بر روی اصل این که چگونه کشورها با یکدیگر تعامل می‌کنند متمرکز است، مانند این که چرا و چگونه دولت‌ها تجارت، همکاری و جنگ می‌کنند.

اقتصاد سیاسی: اقتصاد سیاسی مطالعه چگونگی تاثیرگذاری اقتصاد و سیاست بر یکدیگر است. دانشمندان سیاسی در این رشته ممکن است در تاثیر قدرت اقتصادی بر روابط بین‌الملل و یا چگونگی توسعه سیاست‌های اقتصادی مختلف در سیستم‌های سیاسی مشابه تمرکز کنند.

فلسفه سیاسی: برخی از دانشمندان علوم سیاسی سنت فلسفه سیاسی از افلاطون تا به حال را مورد مطالعه قرار می‌دهند. این رشته برای پاسخ به پرسش‌ها و توسعه نظریه‌هایی در مورد مسائل انتزاعی این چنینی از قبیل اخلاق، قدرت، ماهیت آزادی، مفهوم حقوق مدنی و آزادی‌های مدنی، و این که چگونه دولت باید درست عمل نماید تلاش دارد.

باید توجه داشت که امروزه اصطلاح سیاست یک واژه اعطاف پذیر است. برای برخی نویسندگان تمامی فعالیت‌های روزمره اجتماعی که ما با آن‌ها درگیر می‌شویم سیاسی هستند. برای برخی دیگر سیاست به معنای مطالعه قدرت و مطالعه نفوذ و تاثیرگذاری است. به عبارتی سیاست، مبارزه برای کسب و حفظ قدرت است. مهمترین تعریف سیاست در میان متفکران سیاسی غرب این است که آن را مبارزه برای قدرت و نفوذ و اعمال آن در جامعه می‌دانند. سیاست یعنی دانستن این که چه کسی می‌برد، چه می‌برد، چه موقع می‌برد، چگونه می‌برد، و چرا می‌برد. این تعریف هارولد لاسکی از سیاست است. بنابراین اجماع گسترده‌ای در باب آن چه که سیاست نام گرفته وجود ندارد. اما به نظر می‌رسد فرایندهای سیاسی پل ارتباطی قدرت اجتماعی با اشخاصی که در درون دولت هستند می‌باشند، پلی که از جامعه به دولت بوسیله انتخابات کشیده شد است. همچنین باید توجه داشت که فرایندهای سیاسی حوزه درون دولتی است نه درون جامعه‌ای. فرایندی که به کاربرد تخصص و مشروعیت قدرت مرتبط است. علم سیاست را می‌توان مطالعه سیستماتیک حکومت و قدرت دانست. عالمان سیاسی به بررسی طیف وسیعی از موضوعات از قبیل این که قوانین چگونه ساخته می‌شوند، چرا جنگ رخ می‌دهد، چگونه احزاب سیاسی توسعه پیدا کرده و در انتخابات پیروز می‌شوند، می‌پردازد. از آنجا که قدرت اشکال مختلفی پیدا می‌کند علوم سیاسی اغلب با اقتصاد، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و سایر علوم اجتماعی همپوشانی پیدا می‌کند.

تعریف سیاست

به طور کلی تعریف سیاست دشوار است به دلیل این که تعاریف زیادی توسط دانشمندان مختلف که در گاهی اوقات متضاد و یا گاهی اوقات مکمل یکدیگرند وجود دارد. سیاست اصطلاحی با کاربردهای متنوع و تفاوت‌های ظریف است. اما سه جنبه از سیاست روشن هست. سیاست یک فعالیت جمعی است، که شامل افرادی که به عضویت در یک جامعه و یا حداقل یک سرنوشت مشترک اذعان دارند هستند. دیگر این که سیاست شامل آشتی دادن تفاوت‌های مادی منافع و علایق و دیدگاه‌ها از طریق بحث و گفتگو است.

بنابراین ارتباطات نقطه مرکزی سیاست است. دیگر این که گفتگو و بحث‌های سیاسی تبدیل به سیاست اقتدارآمیز برای یک گروه می‌گردد که در صورت لزوم با توسل به زور می‌تواند منویات خود را اجرایی نماید. واژه سیاست در لغت فارسی به معنای اصلاح امور خلق، اداره کردن کارهای مملکت، حکم راندن بر رعیت و ریاست کردن، آمده است. در زبان عربی این واژه به معنای اهلی کردن چهارپایان، اداره و ریاست کردن آمده است. فرهنگ‌های لغت زبان اروپایی، واژه (سیاست Politics) را به صورت زیر تعریف کرده اند: فرهنگ لیتره سیاست را علم حکومت بر جوامع و فرهنگ رو بر سیاست را فن و عمل حکومت بر جوامع تعریف کرده اند. به طور کلی، واژه سیاست معنای اصلاح امور، ریاست و حکومت کردن را می‌رساند که از این معنا تعریف سیاست یعنی اداره و تدبیر عمومی جامعه استفاده می‌شود که به دو صورت داخلی و خارجی نمود پیدا می‌کند. مفهوم سیاست از کلمه یونانی polis به معنی دولت-شهر مانند آتن و اسپارت مشتق شده است. واژه‌هایی نیز در یونانی زیر گروه واژه سیاست هستند که دارای معانی زیر هستند.

Politeia: قانون اساسی، نظام سیاسی، جمهوری؛

Politika: فعالیت‌های سیاسی، هر چیزی در رابطه با دولت، قانون اساسی، نظام سیاسی

Politike techné: مهارت سیاسی، مهارت‌های مدیریت

ما در بین فرهنگ‌های اروپایی، فرهنگ آکسفورد، سیاست را این گونه تعریف کرده است.

(الف) اعمالی که با حکمرانی بر یک کشور یا منطقه همراه است.

(ب) مطالعه آکادمیک حکومت و دولت.

(ج) دسته‌ای خاص از اصول و اعتقادات سیاسی.

(د) اعمالی که هدفش بهبود وضعیت اشخاص خاص یا افزایش قدرت در درون یک سازمان است.

روزه چهار برداشت از مفهوم سیاست در ادبیات سیاسی مطرح است:

(سیاست به عنوان هنر حکومت: **Politics as the art of government**)

(سیاست به عنوان امور عمومی: **Politics as public affairs**)

(سیاست به عنوان مصالحه و اجماع: **Politics as compromise and consensus**)

(سیاست به عنوان قدرت و توزیع منابع: **Politics as power and the distribution of resources**)

سیاست به معنای هنر حکومت

این دیدگاهی دولت محور از سیاست است. سیاست یعنی آن چه دولت و حکومت انجام می دهد و در حقیقت حکومت، موسساتی برای ساخت و اجرای تصمیمات جمعی است (تخصیص آمرانه ارزش ها). سیاست های دولت تقریباً بر هر کاری که ما انجام می دهیم تاثیر می گذارد. بنابراین سیاست را می توان عبارت از اعمال و تصمیمات حکومت و دولت دانست که وظیفه تنظیم امور عمومی را بر عهده دارد. سیاست یعنی چیره گی تصمیمات دولت. این بدان معنی است که فعالیت های بسیاری از مردم، اهداف و فعالیت های اجتماعی را می توان به عنوان مساله ای غیر سیاسی در نظر گرفت. تجارت، مدارس و دیگر موسسات آموزشی، گروه های اجتماعی، خانواده و غیره به این معنا غیر سیاسی هستند.

سیاست به عنوان امور عمومی

این معنا و برداشتی گسترده از سیاست است، که آن را فراتر از قلمرو محدود دولت تفسیر می کند و به سوی آن چه که به عنوان زندگی عمومی و یا امور عمومی تلقی می شود حرکت می کند. به عبارت دیگر، تمایز بین امر سیاسی و غیر سیاسی همزمان با تقسیم بین حوزه عمومی و آن چه که می توان به عنوان یک حوزه خصوصی تصور کرد اتفاق می افتد.

سیاست به عنوان مصالحه و اجماع

در این دیدگاه سیاست به عنوان ابزار خاص حل و فصل تعارض بر مبنای مصالحه و مذاکره دیده شده است که در برابر زور و قدرت برهنه قرار می گیرد.

سیاست به عنوان قدرت و توزیع منابع

این تعریف از سیاست گسترده ترین و رادیکال ترین تعریف از سیاست به شمار می رود. زیرا به جای محدود ساختن این تعریف از سیاست (حکومت، دولت یا قلمرو عمومی) سیاست را در تمام فعالیت های اجتماعی و در هر گوشه ای از وجود انسان می بیند. در این معنا، سیاست در هر سطح از تعامل اجتماعی قابل مشاهده است و می توان آن را در درون خانواده و در میان گروه کوچکی از دوستان به همان اندازه دیر که در میان ملت ها و در صحنه جهانی یافت می شود. سیاست در وسیعترین مفهوم خود، به تولید، توزیع و استفاده از منابع در دوره حیات اجتماعی مربوط می شود. اصل سیاست توانایی دستیابی به نتیجه مورد نظر، از طریق هرابزاری است. این مفهوم در عنوان کتاب لاسول آمده است که چه کسی، چه چیزی و چگونه و چه زمانی می برد؟ قدرت از مفاهیم اساسی نظریه جدید سیاسی است. به عقیده برخی از محققان سیاسی، علم سیاست علم کسب، حفظ و اعمال قدرت است. بسیاری از سیاست شناسان روابط قدرت را هسته سیاست می دانند و می گویند آن چه روابط سیاسی انسان ها را از دیگر روابط آن ها متمایز می کند قدرت است. مبارزه احزاب و حکومت های گوناگون مبارزه برای قدرت است. برای کسب قدرت، حفظ قدرت یا برای نمایش قدرت. در سیاست در روابط بین الملل و عرصه جهانی نیز مبارزه برای قدرت است. هانس مورگنتا سیاست در میانه

ملت‌ها را مبارزه در راه قدرت می‌داند و معتقد است: شناخت درست مبارزه برای قدرت کلید فهم سیاسی است. از این منظر، سیاست در مورد تنوع و تضاد سخنمی‌گوید و عنصر اساسی سیاست در حالی که نیازهای انسان و خواسته‌های او نامحدود است، مبارزه بر سر کالاهایی است که در مورد آن‌ها کمبود وجود دارد. این واقعیت ساده‌ای است که، منابع در دسترس همیشه محدود است و امکان برآوردن نیاز همگان ممکن نیست. بنابراین سیاست را می‌توان به عنوان مبارزه بر سر منابع کمیاب تحلیل نمود که شامل مقامات سیاسی، مدیریت‌ها و... می‌شود و قدرت وسیله‌ای است که از طریق آن این مبارزه بر سر منابع انجام می‌شود.

اهداف علم سیاست و این کتاب

- هر علمی برای خود اهدافی را در نظر می‌گیرد که بن‌مایه ایجاد آن علم محسوب می‌شود. این کتاب در راستای اهداف علم سیاست رسالت خود را کمپایی دانشجویان به موارد ذیل می‌داند:
- (۱) توانایی درک و فهم فرایندهای سیاسی در دولت‌های مدرن.
 - (۲) تجزیه و تحلیل انتقادی پدیده‌ها و مطالب و نظرات در علوم سیاسی.
 - (۳) به‌کارگیری نظریه‌های اصلی و مفاهیم مورد استفاده در مطالعه سیاست در تجزیه و تحلیل نهادهای کلیدی دولت مدرن.
 - (۴) توانمندسازی ارزیابی انتقادی مفاهیم، اصول نظریه‌ها، مدل‌های مختلف و غیره.
 - (۵) آشنایی با تفاوت‌های اصلی میان رژیم‌های دموکراتیک و غیر دموکراتیک، و بین مدل‌های مختلف دولت‌های دموکراتیک.
 - (۶) آشنایی با این که چگونه ترجیحات سیاسی شکل می‌گیرد، چگونه رأی‌دهندگان رفتار می‌کنند، چگونه گروه‌های ذی‌نفع و احزاب شکل می‌گیرند و چگونه سیستم‌های انتخاباتی رفتار رأی‌دهندگان را شکل می‌دهند.
 - (۷) توضیح این که چگونه نهادهای سیاسی عمل می‌کنند مانند سیستم ریاست جمهوری و پارلمانی، تک حزبی و چند حزبی، دادگاه‌ها، حکومت‌های ائتلافی، فدرالیسم و...
 - (۸) توضیح این که چگونه نهادها و رفتارهای سیاسی نتایج سیاسی را شکل می‌دهند مانند عملکرد اقتصادی، هزینه‌های عمومی، و سیاست‌های مهاجرتی و زیست محیطی.
 - (۹) و در نهایت آمادگی برای دوره‌ها و دروس بعدی در حوزه علوم سیاسی.

موضوعات علم سیاست

موضوعات علم سیاست به علت میان رشته‌ای بودن متنوع و گسترده است. اما باید اذعان کرد که جمع‌آوری تمام موضوعات در یک جلد کتاب کار سختی است اما در کتاب حاضر تقریباً به تمام موضوعاتی که دانشجویان علوم سیاسی در دوران تحصیل با آن‌ها سروکار خواهند داشت پرداخته شده است. از قبیل این که سیاست و علوم سیاسی در مورد چه

چیز است، روش‌های مختلفی که دانشمند علوم سیاسی برای تحلیل تصمیم‌گیری استفاده می‌کند و دست به پیش‌بینی‌ها و پوشش وقایع یا پدیده سیاسی می‌زند، برجسته کردن حوزه‌های اصلی در علوم سیاسی به عنوان یک زمینه مطالعه و این که چگونه این امر به سایر موضوعات در علوم اجتماعی مربوط می‌شود و فهم این که تمام فعالیت‌های حکومت بر زندگی ما تأثیر می‌گذارد و سیاست در هر جامعه‌ای بسیار مهم است. به عبارتی می‌توان گفت در این کتاب در باره هر آنچه که به سیاست مربوط می‌شود بحث خواهد شد. موضوعات متنوعی از قبیل دولت، حکومت، قدرت، مشروعیت، مقبولیت، حکمرانی، اقتدار، حاکمیت، رژیم‌های سیاسی، ایدئولوژی‌های سیاسی، ملت و ملی‌گرایی، دموکراسی، توتالیترانیسم، سوسیالیسم، فدرالیسم، سنترالیسم، تئوکراسی، حکومت‌های محلی، قانونگذاری، قوه مجریه، اشکال حکومت، انتخابات، گروه‌های فشار و منافع، افکار عمومی، سیاستگذاری عمومی و اقتصاد سیاسی، حوزه خصوصی و حوزه عمومی، جنبش‌های اجتماعی، انقلابات، روابط بین‌الملل، فرهنگ سیاسی، مشارکت سیاسی، جنگ، خشونت، احزاب سیاسی و.....

در باره کتاب و روش کار من جلدان

کتابی که در غرب و در حوزه دانشگاهی به چاپ سیزدهم می‌رسد بی‌تردید نشان از اثری ماندگار و جامع دارد. این کتاب را می‌توان یکی از جامع‌ترین کتاب‌ها در حوزه علم سیاست دانست زیرا تقریباً به تمامی مباحثی که دانشجویان در حوزه علوم سیاسی در دوره لیسانس و بعد از آن به عنوان دانش‌بنیادی نیاز دارند آورده شده است. بحث‌های جدیدی مثل سیاستگذاری عمومی (اقتصاد سیاسی)، قانونگذاری، انتخابات، افکار عمومی، قوای مختلف در جامعه و روابط بین‌الملل و نیز نظام جهانی که دانشجویان ضرورت دارد با آن‌ها آشنا شوند در این کتاب مورد بحث قرار گرفته است. شیوه کار ما در ترجمه این گونه بود که ابتدا هر شالوده‌ای را یکی از دوستان ترجمه می‌کرد و بعد توسط دو نفر دیگر مورد بازبینی قرار می‌گرفت. سعی شده است که تا حد ممکن از اشتباه و خطا جلوگیری شود اما بی‌هیچ تردید اشکالاتی در این کار وجود دارد که امیدوارم دوستان ما را یاری نمایند تا در چاپ بعدی این اشکالات رفع شود. در این ترجمه سعی شده که از چاپ‌های مختلف این کتاب استفاده کنیم و برخی از مباحث را که در چاپ‌های جدید حذف شده بود ولی برای جامعه دانشگاهی ما آشنایی با آن‌ها ضرورت داشت، در ترجمه لحاظ کردیم و سعی نمودیم که تالیف مختصری از چند چاپ کتاب را هر چند محدود انجام دهیم. در خاتمه لازم می‌دانم که از همه دوستانی که ما را در ترجمه و چاپ این اثر یاری دادند قدر دانی نمایم به ویژه از آقای سیدعباس حسینی داورانی که زحمت ویراستاری فنی معادل‌سازی برخی از واژگان و نگارش پی‌نوشت‌های این کتاب را بر عهده داشتند تشکر کنم.

تابستان ۳۹۲

سید حسین اطهری

استادیار علوم سیاسی دانشگاه فردوسی مشهد

پیشگفتار

مایه خشنودی است که این کتاب به چاپ یازدهم رسیده و این امر نشان از درستی انجام کار دارد. همچنین نشان دهنده این است که ویراستاران در پرنیتس هال این موضوع را تأیید کردند که نگرش و رویکرد اصلی مورد استفاده در چاپ اول کتاب در سال ۱۹۷۴ درست بوده و نباید تحول زیادی در کتاب ایجاد شود. موفقیت این کتاب مدیون این واقعیت است که این کتاب نه در زمینه حکومت ایالات متحده و نه بعنوان متنی در زمینه سیاست مقایسه‌ای رشته نشده است. بلکه این کتاب مثال‌هایی از حکومت ایالات متحده و هم مثال‌های مقایسه‌ای برای معرفی کلیت رشته علوم سیاسی برای دانشجویان جدید ترسیم می‌کند.

چاپ جدید یک نگرش ترکیبی را دنبال می‌کند که از عرضه نظریه، چارچوب مفهومی و پارادایم منفردی به عنوان راه حل برای رشته علوم سیاسی اجتناب می‌کند. ما تقدیم تلاش‌ها برای تحمیل طرح کلان روش شناختی به واسطه ماهیت رشته ناموجه بوده و نمی‌تواند برای وسیع تر کردن دید دانشجویان مفید باشد. اساتیدی که دارای تنوع دیدگاهی وسیع هستند هیچ شکلی در استفاده از این کتاب ندارند. بخصوص چاپ اخیر کتاب، سیاست را به عنوان امر مهیجی و جالب توجهی تلقی کرده و تلاش دارد این موضوع را بیان کند که علایق جوانان برای اولین بار به درون این رشته راه یافته است.

تازه‌های این چاپ

گرچه ساختار بنیادین کتاب به همان منوال سابق باقی مانده، اما از چاپ هفتم که بیشترین بازنگری متن را از زمان انتشار کتاب در سال ۱۹۷۴ داشته است، چاپ‌های جدید رویه کسانی داشته‌اند. مخصوصاً نظرات بث گیلت مجیا و ویراستار علوم سیاسی پرنیتس هال، که رابطه خود را با علایق در حال تغییر در این رشته حفظ کرده است. بنده با عنایت به توصیه‌ها و اظهار نظرهای منتقدان بیرونی، برداشت خود را از نظریه‌های سیاسی، اقتصاد سیاسی و روابط بین‌الملل بسط داده‌ام. فصول کتاب برای نشان دادن تغییرات صورت گرفته در سال‌های گذشته مورد بازبینی قرار گرفته و بسیاری از طرح‌های آموزشی برای کمک به خواندن و بررسی مطالب دانشجویان به کتاب افزوده شده است.

فهرست مطالب و سازماندهی

تمام فصول کتاب با هدف گنجانیدن مطالب جدید و خارج کردن مطالب قدیمی و تکراری از کتاب ویرایش شده است. دانشجویان و اساتید توجه خواهند کرد که این چاپ از کتاب به لحاظ اندازه افزایش نیافته و مطالب آن مختصرتر است. مضافاً تغییرات زیر در فهرست مطالب و سازماندهی کتاب ایجاد شده است:

شالوده یکم چاپ‌های قبلی به شالوده یکم چاپ جدید که مقدمه‌ای کلی بر رشته بوده و شالوده دوم چاپ جدید که دامنه شمول نظریه‌های سیاسی را وسعت بخشیده، تقسیم شده است. شالوده پنج نیز به منظور طرح موضوع دموکراسی سازی به صورت کلی بازنویسی شده است. شالوده هجدهم که بر سیاستگذاری عمومی در چاپ‌های قبلی توجه می‌کرد، اقتصاد سیاسی را مورد توجه قرار داده است.

موضوعات آموزشی

مجموعه‌ای از موضوعات درون کادر (باکس) در کل متن کتاب که نه تنها بر مفاهیم و تعاریف تأکید کرده، بلکه اطلاعات جالبی را در زمینه کشورها، فرهنگ‌ها و شخصیت‌ها در دسترس قرار می‌دهد:

- مفاهیم اصلی که درون کادر قرار می‌گیرد: این موضوعات به دانشجویان در فهم مفاهیم مهم علوم سیاسی کمک می‌کند.

- آثار معتبری که درون کادر قرار می‌گیرد: این موضوعات چشم‌اندازهایی را در مورد نظریه‌های معتبر علوم سیاسی به دانشجویان ارائه می‌کند.

- مطالعات موردی که درون کادر قرار می‌گیرد: این مطالعات مختصر به دانشجویان کمک می‌کند تا بواسطه نمونه‌های خاص، مفاهیم را وارد متن کنند.

- موضوعات دیگری که درون کادر قرار می‌گیرد: موضوعات دیگر شامل مطالبی است که شخصیت‌ها و اطلاعات فرهنگی را برای دانشجویانی که متن را مورد مطالعه قرار می‌دهند، برجسته می‌کند. همچنین در پاسخ به اظهار نظر منقدان، تعاریف کم‌اهمیت که درون جعبه (باکس) با عنوان اصطلاحات کلیدی قرار گرفته با هدف واژگان سازی و تقویت بیشتر اصطلاحات و تعاریف در سرتاسر متن به آن اضافه شده است. توجه کنید که تعاریفی که در این جا آمده، زمینه‌مند بوده و با تغییر زمینه‌ها در متن تعاریف نیز تغییر می‌یابند.

- اصطلاحات کلیدی: برای بررسی بیشتر، فهرستی از اصطلاحات کلیدی پایان کتاب اضافه شده است.